

An abstract painting of a forest path, with vertical brushstrokes in shades of brown, grey, and white, creating a sense of depth and texture. The path leads towards a bright, hazy horizon.

FOF Aarhus' Sommerhøjskole 2024

En uge med foredrag og en fælles udflugt
27.-31. maj 2024

Fra splittelse til samling

Vær med, når vi dykker ned i efterkrigstidens mange forsøg på at håndtere spændet mellem splittelse og samling. I samfunds- og åndsliv, i politik, litteratur, musik og kunst.

Europa skulle genopbygges, og alt det, der var blevet splittet, skulle samles. Forude lå ikke kun en verden vokset frem af denne krigserfaring – men også en verden, som var præget af nybrud, vild vækst og udbredt velstand. Verden blev aldrig den samme!

Tag med til en spændende højskoleuge, hvor vi ser nærmere på efterkrigstiden. Vores faste foredragsholdere giver deres vinkler på emnet inden for historie, kunst, litteratur og musik. På ægte højskolemanér skyder vi hver dag i gang med morgensang og kaffe.

Ugen byder også på en tur til Aalborg. Her besøger vi Kunsten – Museum of Modern Art, tager på en historisk byvandring, nyder en frokost i Duus Vinkjælder samt kaffe og kage i Utzon Center.

Program – sommerhøjskolen 2024

MANDAG d. 27. maj kl. 10.00-14.30

Ud af ruinerne - hvordan Vesteuropa gik fra krig til fest (1945-1957)

Foredrag ved Martin Husted, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

I 1945 lå dele af Vesteuropa i ruiner efter Anden Verdenskrig. I 1957 var meget forandret, og på kun 12 år var der sket en næsten ufattelig transformation. Processen blev løbet i gang af amerikansk støtte og lukkede op for det fulde potentiale i europæisk økonomi. Politisk vendte europæerne sig mod de store folkepartier omkring midten. Det isolerede yderfløjenes indflydelse og skabte ny stabilitet. Samtidig opstod nye politiske samarbejder mellem gamle fjender, der tidligere havde revet Europa i stykker.

Husted belyser, hvordan politisk mod og visioner, frygt for gentagelse af fortidens had og polarisering samt almindelige menneskers ukuelighed satte gang i en genopbygning af Vesteuropa. En proces som på ret få år trak europæerne ud af krigens skygge.

Danmarks vej ind i den nye verden

Foredrag ved Christian Egander Skov, ph.d. og cand.mag. i historie

Danmark var kommet relativt uskadt gennem krigen, og i sommeren 1945 var det, som om en ny verden åbnede sig. Man ville bygge på besættelsestidens erfaringer om nationalt sammenhold og samling samt sætte et skel til mellemkrigstidens polarisering. Snart viste realiteterne sig imidlertid. Samfundet blev præget af alvorlige splittelser mellem højre og venstre, mellem socialdemokrater og kommunister og spørgsmålet om Sydslesvigs fremtid. Dertil kom retsopgøret og spørgsmålet om de tyske flygtninge. Snart stod Danmark også over for den kolde krig og det uvante valg om at tage stilling. Normaliteten var svær at genfinde.

I foredraget følger vi Danmarks og danskernes forsøg på at finde plads i den verden, der voksede ud af krigens afslutning.

Trummerfrauen, Berlin 1945.

TIRSDAG d. 28. maj kl. 10.00-14.30

Fem veje fra historiens nulpunkt

Foredrag ved Nick Bo Madsen, cand.mag. i filosofi og nordisk litteratur

"At skrive digte efter Auschwitz er barbarisk," skrev den tyske filosof Theodor Adorno i perioden efter Anden Verdenskrig, som i Tyskland er kendt under betegnelsen Stunde Null.

Foredraget udfolder meningen med Adornos udsagn. Herefter skitseres fem veje i tysk litteratur og tænkning, som på forskellig vis forsøger at komme videre fra det historiske nulpunkt og gøre verden beboelig igen. Repræsentanterne for de fem veje er digteren Paul Celan, forfatterne Siegfried Lenz og Günter Grass samt filosofferne Jürgen Habermas og Adorno selv.

Vi diskuterer positionerne og lader erfaringerne herfra ruste os til mødet med den ondskab, vi nok aldrig bliver fri for.

Anselm Kiefer – erindring og myte

Foredrag ved Ruth Christensen, cand.mag. i kunsthistorie

I foredraget dykker vi ned i Anselm Kiefer (f. 1945), der anses for at være vor tids mest betydningsfulde tyske kunstner. Kiefer nyder stor international anerkendelse for sin enorme værkproduktion og sin evne til at inkarnere et efterkrigstidens Tyskland i kunst, der konfronterer fortidens dæmoner.

Kiefer reflekterer over Tysklands historie, kultur og nationale identitet efter Anden Verdenskrig, herunder de historiske, moralske og etiske konsekvenser af det Tredje Riges diktatur. Han skaber i malerier, skulpturer og installationer et mikrokosmos af kollektiv erindring, ligesom han skaber visuelle referencer til religion, mytologi, musik og poesi. Kiefer er stærkt inspireret af den rumænskfødte, jødiske essayist og digter Paul Celan (1920-1970).

Anselm Kiefers værk *Jason* (1989).

ONSDAG d. 29. maj kl. 8.30-17.00 (ca.) - Udflugt til Aalborg - læs om turen på næste side.

TORS DAG d. 30. maj kl. 10.00-14.30

At komponere under og efter Anden Verdenskrig

Foredrag ved Peter Uldahl, guitarist og cand.mag. i musikvidenskab

Holocaust, Hiroshima og krigens helvede rystede hele verden og skabte et krigstraume i Europa. Hvordan kunne man skabe kunst og musik, efter det man havde været vidne til? Ville kunst nogensinde blive skøn igen?

Foredraget fører dig ind i musik, der søgte at bearbejde krigens traume. Vi undersøger, hvordan krigserfaringen kom til udtryk i værker, der blev skrevet under krigen i det sønderbombede Tyskland, i fængslerne og i koncentrationslejrene.

Vi belyser efterkrigstiden, hvor kunst og musik måtte manøvrere i en ny verden præget af rivende teknologisk udvikling. Radio, højtalere og LP-plader gjorde musik til en vare, der kunne forbruges. I denne anden del af foredraget ser vi fremad og undersøger de mange musikalske veje og skoler, der brød frem af efterkrigstidens vækst, velstand og massekultur. Fra modernisternes opgør med den masseproducerede musik og udvikling af en gennemorganiseret serialisme, hvor hver en tone måtte opfindes – til den tilfældige aleatorik, fluxus-bevægelsen, minimalismen og pluralismen. Alle søgte at gøre op med fortidens ideologier og favne verdens kompleksitet.

Når musik skriver historie på tværs af politiske ideologier

Foredrag ved Vibeke Lundgren, pianist og foredragsholder

Shostakovich og Prokofiev – de mest betydningsfulde komponister, som under Anden verdenskrig boede i Sovjet. Med deres dygtighed, snu klogskab og et umenneskeligt mod levede de med en hårfin balance mellem at skabe den musik, de brændte for og så myndighedernes krav om at skrive "ægte" sovjetmusik. Begge komponisters musik blev af myndighederne stemplet som "formalistisk". Kun deres store vestlige popularitet var deres skjold mod deportation.

Efter krigen blev Shostakovichs musik blacklistet i Sovjet. I 1949 sendte Stalin ham til New York for at deltage i en kultur- og videnskabskonference for fred. 1958 fjernede Khrusjtjov etiketten "formalist" fra Shostakovich, som levede i Moskva til 1975.

Prokofiev, som efter 18 år i USA og Paris var vendt tilbage til Moskva i 1936, levede under og efter krigen med evindelige anklager om "at være stukket af, da landet havde mest brug for ham". Han døde d. 3. juni 1953 - samme dag som Stalin!

Gennem deres uophørlige kamp har deres musik fået varig plads i alverdens musiksale.

FREDAG d. 31. maj kl. 10.00-14.30

En eksplosion af musikalske nybrud

Foredrag ved Steen Søgaard, cand.mag.

I mellemkrigstiden og under Anden Verdenskrig opvoksede en generation af komponister med de dårligst tænkelige betingelser for at udfolde sig. Under nazismen blev al nyskabende musik forbudt og stemplet som 'vanartet'. Fra 1946 blev den lille, og stadig sønderbombede, tyske by Darmstadt, samlingspunkt for en række internationale komponister, der præsenterede nye, radikale idéer om musikken. På årlige sommerkurser underviste bl.a. ungareren György Ligeti, tyskeren Karlheinz Stockhausen og franskmændene Olivier Messiaen og Pierre Boulez. De introducerede en videreførelse af Schönbergs tolvtoneteknik, hvor nu også tonehøjder, tonernes varigheder, styrkegrader og klangfarver ordnes i serier (forud-programmeres), og et nyt medium, elektronmusikken, så dagens lys.

Vi belyser centrale værker som *Messiaens Mode de valeurs et d'intensités for klaver* (1949) og Ligetis klangflademusik *Atmosphères* (1960), der senere benyttedes i Stanley Kubrick-filmen *Rumrejsen år 2001*.

Menneskets værdighed mellem tro og fornuft

Foredrag ved Uffe Holmsgaard Eriksen, cand.theol. og ph.d.

Var menneskeheden splittet som aldrig før under Anden Verdenskrig, så søgte mange mod samling bagefter. Holocaust og krigens gru havde gjort tanken om ethvert menneskes værdighed aktuel igen. I 1948 blev FN's verdenserklæring om menneskerettigheder vedtaget, og samme år samledes en række af verdens mange kirkesamfund i organet Kirkernes Verdensråd.

Foredraget stiller skarpt på tankegodset bag datidens forsøg på samlinger, og det spørger, om samlingernes tid måske er ved at rinde ud?

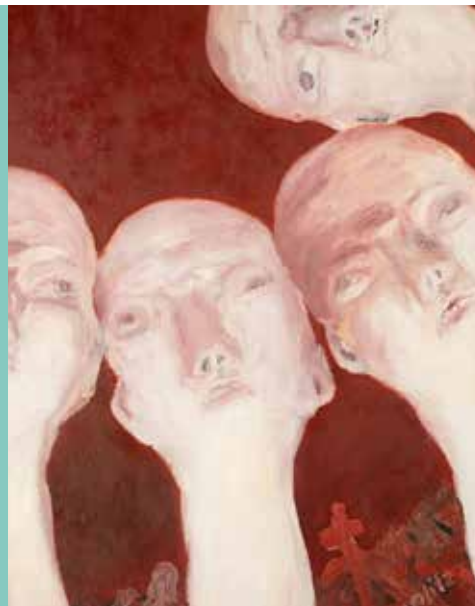
ONSDAG d. 29. maj kl. 8.30-17.00 (ca.) - Udflugt til Aalborg

Vi drager nordpå til Kunsten – Museum of Modern Art, hvor vi ser udstillingen *Polke, Kiefer & Baselitz*. Efter krigen tog de tre tyske kunstnere livtag med historien med et nyt, banebrydende og kunstnerisk blik på Tyskland. Udstillingen portrætterer, hvordan krig, krise og tabuer kan være generator for nybrud og kunstnerisk udvikling.

Herefter går turen til Duus Vinkjælder, hvor vi nyder en dejlig frokost.

Velnærede begiver vi os på en byvandring gennem 1.000 års historie (ca. 2,5 km). Fra vikingeby til bispeby og fra industriby til vidensby. Aalborg har fostret konger, statsministre, filminstruktører, forfattere og rappere. Hele tiden har havnen været centrum i *Nordens Paris*, og vandringen foregår i den historiske bydel med Limfjordens vande lige om hjørnet.

Byvandringen slutter i Utzon Centerets Café Jørn, hvor vi nyder kaffe og kage. Herefter går turen hjem mod Aarhus.

Praktiske oplysninger

Pris:

kr. 1.645* pensionist pris / øvrige og udenbys kr. 1.695, -

Prisen er inkl. otte foredrag, kaffe/te ad libitum, rundstykker den første dag, bus t/r til Aalborg, entré og omvisning på Kunsten, frokost på Duus Vinkjælder (varm menu og en drikkevarer) samt kaffe og kage på Café Jørn.

Tilmelding:

Tilmelding skal ske på tlf. 8612 2955, på www.fof-aarhus.dk eller i FOF Butikken på H.H. Seedorffs Stræde 7.

Tilmeldingsfrist er onsdag d. 15. maj. Vi tilråder hurtig tilmelding, da der er rift om pladserne.

Sted:

Solsalen, Ingerslevs Boulevard 3, 8000 Aarhus C.

Mødested ved onsdagens udflugt er Musikhuset Aarhus' busholdeplads, Valdemarsgade 1, 8000 Aarhus C.

Bemærk venligst:

Hvis du er vegetar eller har allergener, skal du give besked i god tid inden turen og senest 14 dage før.

Tilmelding forudsætter, at du er godt gående.

Den første dag starter vi med velkomst, morgensang, rundstykker og kaffe, hvorefter foredragene går i gang. Hver dag afholdes to foredrag med en kaffepause undervejs. Mellem foredragene er der frokostpause, hvor det er muligt at nyde medbragt madpakke (køleskabe er til rådighed) eller købe frokost i caféen på Fjordsgade Forenings- og fritidshus.

Obs. Der tages forbehold for ændringer i programmet.

